

Beleidsplan Taalverrijking

Inhoud

Inleiding	3
Algemene visie op taal- en leesonderwijs	4
Kenniskring Taalverrijking	5
Bijlage 1: Taalbeleid op het Regius College - afdeling havo/vwo	7
Bijlage 2: Taalbeleid op het Regius College - afdeling vmbo	9
Bijlage 3: Implementatie op de Praktijkschool	11

Inleiding

Het Regius College Schagen voert een beleid dat is gericht op taalverrijking. Hiermee wordt bedoeld dat het talige vermogen van de leerlingen vooruit gaat.

Er zijn verschillende redenen waarom een leerling moeite kan hebben met de talige aspecten van het onderwijs. Uiteraard wordt het beste resultaat behaald wanneer er een nauwe samenwerking bestaat tussen de school, de leerling én de ouders.

In dit beleidsplan wordt per locatie van het Regius College aangegeven welke ondersteuning, zowel binnen als buiten de klas, wordt aangeboden. Tevens wordt de driehoek ouders-leerling-school en ieders aandeel hierin duidelijk gemaakt. Met betrekking tot taalgericht vakonderwijs zal de Regius taalverrijkingsgroep het vliegwiel zijn voor schoolbrede kennisdeling en professionalisering.

Omwille van de leesbaarheid is steeds 'hij/zijn/hem' gebruikt in de tekst. Waar 'hij' staat kan uiteraard ook 'zij/haar' worden gelezen.

Algemene visie op taal- en leesonderwijs

Taal, leren en denken kun je niet los zien van elkaar. Op alle niveaus en bij alle schoolvakken gebruiken docenten taal als middel om de vakinhouden over te brengen aan leerlingen (*Taalgericht vakonderwijs, Hajer en Meestringa, 2013*). De leerlingen moeten bij alle vakken de taal van het vak mondeling en schriftelijk leren gebruiken om leerstof te verwerven, te verwerken en te laten zien wat ze ermee kunnen. Daarvoor is het nodig dat leerlingen veel lezen.

Doel

Het Regius wil leerlingen op het te verwachten niveau afleveren voor het examen en het beroepsonderwijs.¹ Dit houdt in dat leerlingen zich, op het voor hen te behalen niveau, mondeling en schriftelijk goed kunnen uitdrukken. Na het behalen van het diploma moeten de leerlingen een aansluitende vervolgopleiding succesvol kunnen starten. Onze ambities richten zich op het wegwerken van achterstanden, het geven van taalgericht vakonderwijs en aandacht hebben voor excellentie.

Rol leerling

De leerling is de belangrijkste speler in de driehoek ouder-kind-school. Het is zijn leerproces. Hierin kan worden verwacht dat de leerling, waar dat binnen de mogelijkheden past, het eigen verantwoordelijkheid nemen ontwikkelt. Met andere woorden: de leerling levert extra leesinspanning en besteedt extra aandacht aan onderdelen die ingewikkeld zijn.

Daarnaast zal een dyslectische leerling om hulp moeten vragen, om lees- en spellingsmoeite voor hem hanteerbaar te maken en de taalvaardigheid te verbeteren. De leerling weet ook op welke faciliteiten hij recht heeft en past de aanbevelingen uit het test-of dyslexierapport toe.

Een leerling met Nederlands als tweede taal (NT2-leerling) doet extra inspanningen om zich de Nederlandse taal zo vlot mogelijk eigen te maken en zal ook mogelijkheden buiten de school aangrijpen om het Nederlands te leren beheersen.

Rol ouders/verzorgers

Uit onderzoek blijkt dat ouders/verzorgers een grote rol spelen bij de taal- en leesontwikkeling van hun kind. Door middel van bijvoorbeeld voorlezen, samen het journaal kijken, de krant doornemen en hierover gesprekken voeren plus het stimuleren tot lezen, bevorderen zij het taalniveau van hun kind.

Leerlingen die dyslectisch of taalarm zijn, moeten extra moeite doen om het lees-, spellings- en taalniveau te verbeteren. Ouders/verzorgers ondersteunen hun kind tijdens de extra inzet. Bijvoorbeeld door naar de schooladviezen te handelen, met betrekking tot het gebruik van digitale hulpmiddelen en het lezen van vaklesgebonden materiaal. Ook stimuleren zij hun kinderen tot het maken van leeskilometers. Dit levert immers een bijdrage aan de ontwikkeling van de leesvaardigheid.

Ouders/verzorgers onderhouden het contact met de mentor. Zij kunnen tevens (op eigen kosten), ter ondersteuning van hun kind, een externe remedial teacher inschakelen. Ouders/verzorgers van NT2-leerlingen zorgen voor mogelijkheden om hun kind zo snel mogelijk de Nederlandse taal onder de knie te laten krijgen.

Rol docenten

De rol van docenten is cruciaal om leerlingen te motiveren en te interesseren om het juiste materiaal te lezen en te gebruiken om op een hoger niveau te komen. Van de docenten wordt verwacht dat zij aandacht hebben voor de schooltaal en hun eigen taalvaardigheid. Ze zetten hun expertise in om taalverrijkend les te geven.

---

¹ Afhankelijk van niveau zijn er de referentieniveaus 1F, 2F, 3F.

Hiervoor dienen de lessen taalgericht te zijn. Daarnaast hebben docenten een signalerende en adviserende rol richting de mentor, wanneer een leerling niet voldoende vorderingen maakt.

Het streven is om docenten, die een bredere kennis behoeven met betrekking tot signalering en het inzetten van effectieve werkvormen in de klas, hiervoor binnen de Regius Academie scholing te bieden.

Dyslexie of Nederlands als tweede taal heeft invloed op de leerresultaten, maar ook op de sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen. Docenten bieden op beide gebieden ondersteuning. Enerzijds door te coachen en bemoedigen, anderzijds door via hun pedagogisch-didactisch handelen leerlingen in staat te stellen optimaal van het onderwijs te profiteren.

Invulling per locatie

Hoewel het Regius een eenduidige visie op de taalverrijking van leerlingen heeft, is de uitwerking ervan per opleiding verschillend. Dit komt doordat de leerlingen op elke opleiding een andere ondersteuningsbehoefte hebben. In de bijlagen is uitgewerkt hoe de ondersteuning per opleiding wordt vormgegeven.

Kenniskring Taalverrijking

Bezetting

De kenniskring Taalverrijking is een werkgroep met daarin leden vanuit alle locaties. De bezetting is als volgt:

- lid directie, vertegenwoordigt havo-vwo en vmbo-pro
- docent Nederlands vanuit de opleiding vmbo tl (ORA)
- docent Nederlands vanuit de opleiding vmbo VBK (EMM/HOF)
- docent Nederlands vanuit de opleiding havo/vwo (WIL)
- docent Nederlands vanuit de opleiding pro (EMM)
- NT2 specialisten

De kenniskring krijgt op aanvraag externe ondersteuning vanuit OBD Noordwest.

Materialen en kennis

Binnen de kenniskring zijn er verschillende materialen ontwikkeld en is kennis opgedaan:

- workshop begrijpend lezen (een programma voor 10 weken)
- presentaties dyslexie aanpak
- presentatie over TOS gevolgd
- folders over NT2, materialen NT2
- materialen ontwikkeld door de taalspecialisten
- materialen ontwikkeld door de NT2-specialist en de dyslexiespecialist

Om hun taak te kunnen doen, laten de kringleden zich regelmatig scholen.

Doel

De kenniskring heeft als doel: ondersteuning bieden aan collega's op het gebied van taal en taalzorg. Dit doen zij door beleidsmatig na te denken over waar leerlingen die taalzwak zijn of dyslexie hebben behoefte aan hebben. De ondersteuning kan in de vorm van informatievoorziening, heldere richtlijnen opstellen in de vorm van schoolbrede afspraken en het coachen van collega's. De hoofdvraag van de kenniskring is: hoe zorgen we dat alle collega's de juiste dingen doen op het gebied van taalonderwijs? Daarnaast wil de kenniskring lezen promoten en leesmotivatie stimuleren en materialen beschikbaar stellen voor collega's.

Ontwikkelpunten en planning

De kenniskring stelt zichzelf een ambitieus doel. Dit vertalen zij in concrete ontwikkelpunten:

Periode 1	Taal als vast punt op de agenda bij vergaderingen. Vastleggen in de jaarplanning.
Periode 2	Regelmatig presentaties geven tijdens die vergaderingen. Betrekken van alle docenten en teamleiders.
Periode 3	Vooruitblik nieuwe schooljaar: prioriteiten stellen voor het komende actieplan.
Periode 4	Evaluatie afgelopen jaar en vaststellen actieplan nieuw schooljaar.

Bijlage 1: Taalbeleid op het Regius College - afdeling havo/vwo

Leerling

Op de Wilhelminalaan wordt het eigenaarschap van de leerling voor zijn leerproces gestimuleerd. Dit houdt in dat school, ouders en leerling samen verantwoordelijk zijn voor het leerproces. Van de leerling wordt verwacht dat hij actief vraagt om hulp wanneer dit nodig is. De docent/mentor zal dit stimuleren en ondersteunen.

Ouders/verzorgers

Ouders/verzorgers stimuleren hun kind tot lezen (leeskilometers maken), door bijv. het nieuws samen te kijken, boeken te lezen en bespreken en zo nodig extra te oefenen met hun kind. Daarbij wordt van ouders/verzorgers gevraagd om signalen door te geven als zij het idee hebben dat hun kind niet goed (genoeg) kan meekomen met taal tijdens de lessen.

School

Op de Wilhelminalaan wordt in de les aandacht besteed aan taalgericht onderwijs. Daarbij worden de vakspecifieke termen en taal in de les uitgelegd en gebruikt (zie algemene visie). Voor leerlingen met Nederlands als tweede taal, wordt indien nodig, maatwerk geleverd. Met de leerling en ouders/verzorgers wordt besproken wat zij nodig hebben. Leerlingen die korter dan 6 jaar in Nederland verblijven, hebben recht op extra toetstijd en mogen een woordenboek gebruiken bij de toetsen.

Voor de signalering van taal- en leesproblemen wordt gebruik gemaakt van de warme overdracht van de basisschool, signaleringstoetsen aan het begin van het jaar en de bevindingen van de vakcollega's.

In de brugklas worden twee testen afgenomen, namelijk; de Diataaltoets (begrijpend lezen), en De tekenbeet (een stilleestempotoets). Deze testen geven samen een indicatie van het taalniveau van de leerling.

In de tweede en derde klas wordt een vervolg op de Diataaltoets afgenomen.

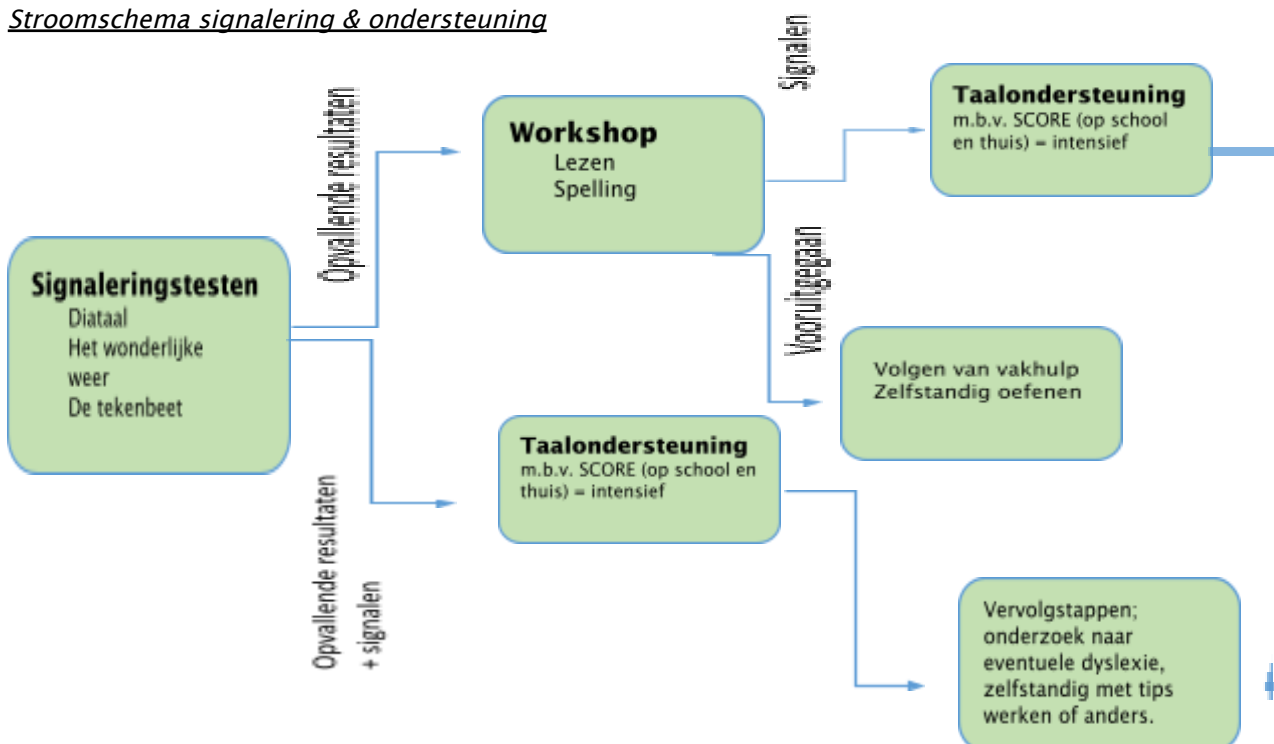
Aan de hand van de resultaten gaat de docent Nederlands in gesprek met de leerling. Als blijkt dat de test het beeld over de taalvaardigheid van de leerling bevestigt en dat de leerling vaker dezelfde fouten maakt, zal de docent dit doorgeven aan de medewerker taal/dyslexie. De medewerker taal/dyslexie speelt een coördinerende rol voor de collega's en een begeleidende rol voor betrokken leerlingen. De medewerker taal/dyslexie neemt de informatie vanuit SOM door en stelt vervolgstappen voor.

Brugklasleerlingen die scores halen onder de vastgestelde minimale criteria, krijgen een achtweekse periode intensieve taalondersteuning aangeboden. In de taalondersteuning werkt de leerling, onder begeleiding van een docent, aan spelling en begrijpend lezen. Hierbij wordt van ouders en leerlingen een actieve rol gevraagd. Aan het einde van deze acht weken zal het effect van de ondersteuning worden bekeken en worden eventuele vervolgstappen vastgesteld. Denk aan dyslexieonderzoek, vakhulp oid.

Voor tweede- en derdeklasleerlingen die uitvallen op de toets, wordt er een workshop lezen aangeboden.

Na deze workshop worden de leerlingen gevolgd met betrekking tot hun prestaties. Als blijkt dat de leerling baat heeft gehad bij de workshop en weet hoe het moet, wordt geadviseerd dat deze zelfstandig verder blijft oefenen, zo nodig met vakhulp. Blijkt er meer nodig te zijn dan alleen deze workshop, dan kan de leerling alsnog aangemeld worden voor de achtweekse intensieve taalondersteuning.

Stroomschema signalering & ondersteuning

Dyslexiebegeleiding havo/vwo

De medewerker taal/dyslexie neemt aan het begin van het schooljaar de dyslexierapporten van de nieuwe leerlingen door en vult vanuit daar de maatwerkpassen in. Hierna volgt een gesprek met de nieuwe dyslectische leerling om de eventuele hulpvraag te verkennen en om aanvullende ondersteuning te bespreken.

Dyslectische leerlingen zijn gedurende de hele schoolperiode welkom om vragen te stellen en ondersteuning aan te vragen bij de medewerker taal/dyslexie. Met deze medewerker wordt gekeken naar welke ondersteunende hulpmiddelen mogelijk zijn.

Ook neemt deze medewerker contact op met ouders van leerlingen, die signalen van taalproblematiek laten zien. Eventueel wordt er geadviseerd om een dyslexieonderzoek aan te vragen. Dit onderzoek wordt gedaan door een psycholoog van buiten de school en de kosten hiervan zijn voor de ouders. Verder geeft deze medewerker tips aan ouders voor de begeleiding thuis van de dyslectische leerling.

Bijlage 2: Taalbeleid op het Regius College - afdeling vmbo

Leerling

Van alle leerlingen met een taalachterstand wordt verwacht dat zij zich actief inzetten om deze achterstand zoveel mogelijk in te lopen en extra leeskilometers maken. Ook wordt van hen verwacht dat zij de adviezen van de taalspecialist opvolgen.

Van dyslectische leerlingen wordt verwacht dat zij actief zijn in het vragen van hulp (bijv. tijdens maatwerkuren). Verder is de leerling actief in zijn inzet om de spellings- en leesmoeite voor hemzelf hanteerbaar te maken. De leerling bepaalt op basis van de tips en aanbevelingen in zijn dyslexieverklaring welke aanpak voor hem het beste is en gaat daarmee aan de slag.

Van de NT2-leerling wordt verwacht dat hij weet op welke faciliteiten hij recht heeft. Daarnaast wordt van hem verwacht dat hij binnen en buiten school zoveel mogelijk mogelijkheden grijpt om de Nederlandse taal te oefenen.

Ouders/verzorgers

Ouders/verzorgers stimuleren hun kind tot lezen (leeskilometers maken), door bijv. het nieuws samen te kijken, boeken te lezen en bespreken en zo nodig extra te oefenen met hun kind. Daarbij kunnen ouders van dyslectische leerlingen op zoek kunnen naar boeken in gesproken vorm. Ouders van NT2-leerlingen stimuleren hun kind om de Nederlandse taal zo snel mogelijk onder de knie te krijgen.

Daarnaast wordt van ouders/verzorgers gevraagd om signalen door te geven als zij het idee hebben dat hun kind niet goed (genoeg) kan meekomen met taal tijdens de lessen. Ouders en mentor/taalspecialist onderhouden contact over de vorderingen van de leerling.

Ouders/verzorgers kunnen een beroep doen op een externe remedial teacher als zij dat nodig achten. Het Regius biedt deze faciliteit niet.

School

Taalzwakke leerlingen

Het Regius College doet aan vroegtijdige en doorlopende screening op het gebied van leesontwikkeling. Aan leerlingen die (nog) niet voldoen aan het streefniveau bieden de locaties Oranjelaan een workshop 'Begrijpend lezen' aan. Hieraan meedoen is vrijwillig, maar niet vrijblijvend. Daarnaast biedt de taalspecialist ook ad hoc hulp. Alle docenten geven zoveel mogelijk taalrijk vakonderwijs. Docenten Nederlands hebben daarnaast speciaal aandacht voor de leesmotivatie en leesplezier.

Dyslectische leerlingen

Als er een officiële dyslexieverklaring wordt aangeleverd krijgen deze leerlingen een maatwerkpas met een aantal ondersteunende mogelijkheden. De dyslectische leerling krijgt extra toetstijd, ook bij examens. Ook worden toetsen opgesteld in een voor dyslecten goed leesbaar lettertype. De moderne vreemde talen bieden ondersteuning met computerprogramma's om woorden te oefenen. Op school wordt gewerkt met een programma voor taal en spraak. Hierbij is het mogelijk om (toets)teksten voor te laten lezen. Leerlingen met dyslexie kunnen het programma ook gebruiken om schrijfpodritten te maken. Spelling wordt beoordeeld bij de talen, niet bij andere vakken. Bij de talen worden zo veel verschillende onderdelen getoetst dat het eindresultaat niet in hoofdzaak van spelling zal afhangen.

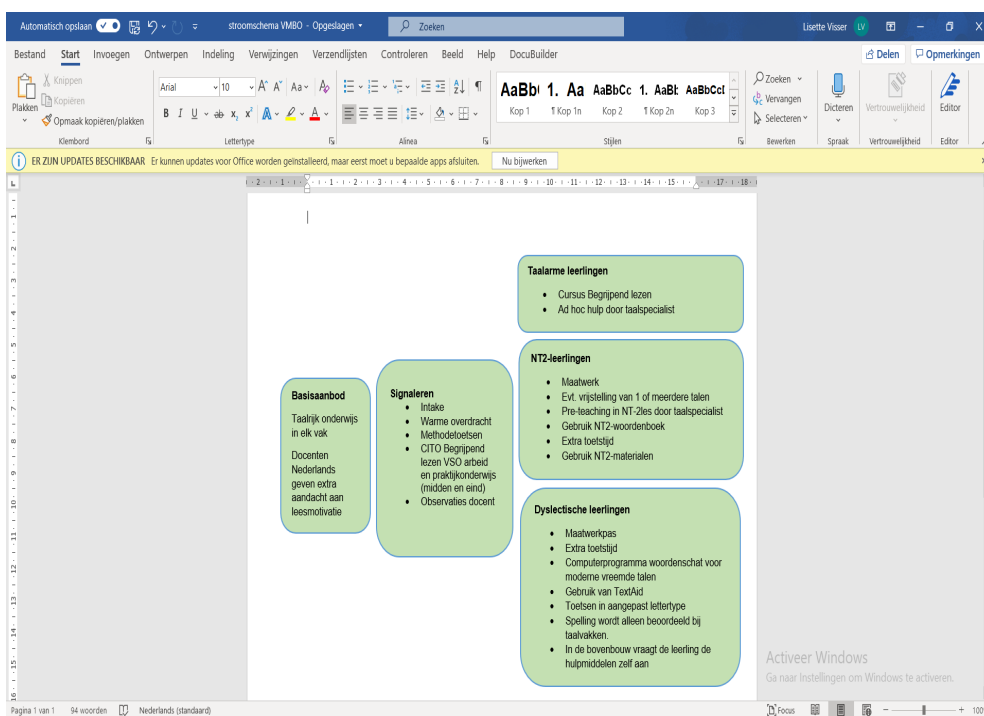
Ondersteuning dyslectische leerlingen in de bovenbouw

Soms kunnen leerlingen lang compenserende strategieën toepassen voor hun dyslexie. Ze ervaren pas in de bovenbouw grotere problemen met bijvoorbeeld het lezen, waardoor hun leertempo achterblijft. De ondersteuning voor dyslectische leerlingen in de bovenbouw is op aanvraag van de leerling zelf en moet worden kenbaar gemaakt aan de mentor aan het begin van leerjaar drie. De ondersteuning vindt vervolgens plaats op een wijze die rekening houdt met de toegestane hulpmiddelen tijdens de examens (zie examenblad.nl hulpmiddelen).

Leerlingen horen bekend en getraind te zijn in het gebruik van toegestane hulpmiddelen tijdens schoolexamens en het eindexamen. In overleg met de mentor bepaalt de leerling bij welke vakken de leerling gebruik wilt maken van het toegestane hulpmiddel. Deze keuzes worden vastgelegd in een document dat gedeeld wordt met de examensecretaris.

NT2-leerlingen

De school biedt maatwerk waar dat redelijkerwijs te realiseren is en richt de lessen zo in dat de leerlingen veel kunnen oefenen met de Nederlandse taal. NT2-leerlingen kunnen in bepaalde gevallen vrijstelling voor één of meerdere vreemde talen krijgen. De vrijkomende tijd wordt aan Nederlands besteed. De taalspecialist biedt één of enkele uren per week ondersteuning in de vorm van pre-teaching en begeleiding bij de Nederlandse taal. Docenten houden rekening met de taalachterstand, maar bieden geen één op één begeleiding. De NT2-leerling heeft bij examens recht op extra tijd (30 minuten) en mag gebruik maken van een woordenboek Nederlands en een woordenboek van de moedertaal naar het Nederlands.

The screenshot shows a Microsoft Word document with the following content:

- Basisaanbod**
  - Taalkijk onderwijs in elk vak
  - Docenten Nederlands geven extra aandacht aan leesmotivatie
- Signaleren**
  - Intake
  - Warme overdracht
  - Methodetoetsen
  - CITO Begrijpend lezen VSO arbeid en praktijkonderwijs (midden en eind)
  - Observaties docent
- Taalarme leerlingen**
  - Cursus Begrijpend lezen
  - Ad hoc hulp door taalspecialist
- NT2-leerlingen**
  - Maatwerk
  - Evt. vrijstelling van 1 of meerdere talen
  - Pre-teaching in NT2-talen door taalspecialist
  - Gebruik NT2-woordenboek
  - Extra toetsijd
  - Gebruik NT2-materialen
- Dyslectische leerlingen**
  - Maatwerkpas
  - Extra toetsijd
  - Computersprogramma woordenschat voor moderne vreemde talen
  - Gebruik van TextAid
  - Toetsen in aangepast lettertype
  - Spelling wordt alleen beoordeeld bij taalvakken
  - In de bovenbouw vraagt de leerling de hulpmiddelen zelf aan

Bijlage 3: Implementatie op de Praktijkschool

Leerling

Leerlingen op het praktijkonderwijs komen binnen met een leerrendement lager dan 50%. We stimuleren alle leerlingen om zichzelf actief in te zetten en tijdig hulp te vragen. Taalzwakke leerlingen krijgen de opdracht om thuis actief te oefenen, extra leeskilometers te maken en adviezen van de taalspecialist en docent Nederlands toe te passen, om de achterstand zoveel mogelijk in te lopen. Hij volgt de adviezen op maat van de taalspecialist op. De docent/mentor zal dit stimuleren en ondersteunen. Op die manier kan de leerling samen met de school werken aan haalbare leerdoelen.

Ouders/verzorgers

Ouders/verzorgers stimuleren hun kind tot lezen (leeskilometers maken), door bijv. het nieuws samen te kijken, boeken te lezen en bespreken en zo nodig extra te oefenen met hun kind. Daarbij kunnen ouders van dyslectische leerlingen op zoek kunnen naar boeken in gesproken vorm. Ouders van NT2-leerlingen creëren gelegenheden voor hun kind om de Nederlandse taal zo snel mogelijk onder de knie te krijgen. Tijdens oudergesprekken worden de ouders op de hoogte gehouden van de leesontwikkeling van hun kind en wordt hen uitgelegd hoe zij kunnen bijdragen aan die ontwikkeling. Daarnaast wordt van ouders/verzorgers gevraagd om signalen door te geven als zij het idee hebben dat hun kind niet goed (genoeg) kan meekomen met taal tijdens de lessen. Ouders/verzorgers kunnen een beroep doen op een externe remedial teacher als zij dat nodig achten. Het Regius biedt deze faciliteit niet.

School

De docent is van cruciaal belang om het leesniveau op een hoger niveau te brengen. Hij biedt tijd om te lezen, helpt leerlingen juiste boeken te kiezen, praat met leerlingen over boeken en zorgt voor een stimulerend leesklimaat. De afdeling praktijkonderwijs op het Regius College maakt gebruik van de methode Deviant. Deze methode voldoet aan de leervoorkeur van de leerlingen op het praktijkonderwijs. De school streeft ernaar de talige vakken zoveel mogelijk te integreren in de praktijkvakken. In de onderbouw wordt er drie keer gelezen door de leerlingen uit een boek naar keuze. Het doel is om dit ook in de bovenbouw door te voeren. Daarnaast wordt er gewerkt met Nieuwsbegrip (begrijpend lezen) en Sevendays. Op de Praktijkschool is een leesspecialist aanwezig. Zij stimuleert het lezen zowel op leerling- als op teamniveau.

Taalzwakke leerlingen

Leerlingen die stagneren of zeer weinig vooruitgang boeken krijgen in de eerste instantie alleen nog verlengde instructie en extra herhaling in de groep. De leerlingen worden genoemd bij de ondersteuningscoördinator en de leesspecialist. Enkele leerlingen die niet/nauwelijks tot lezen komen in de klas en nog in de fase van het aanvankelijk lezen zijn, worden in een RT setting geholpen door de leesspecialist.

NT2-leerlingen

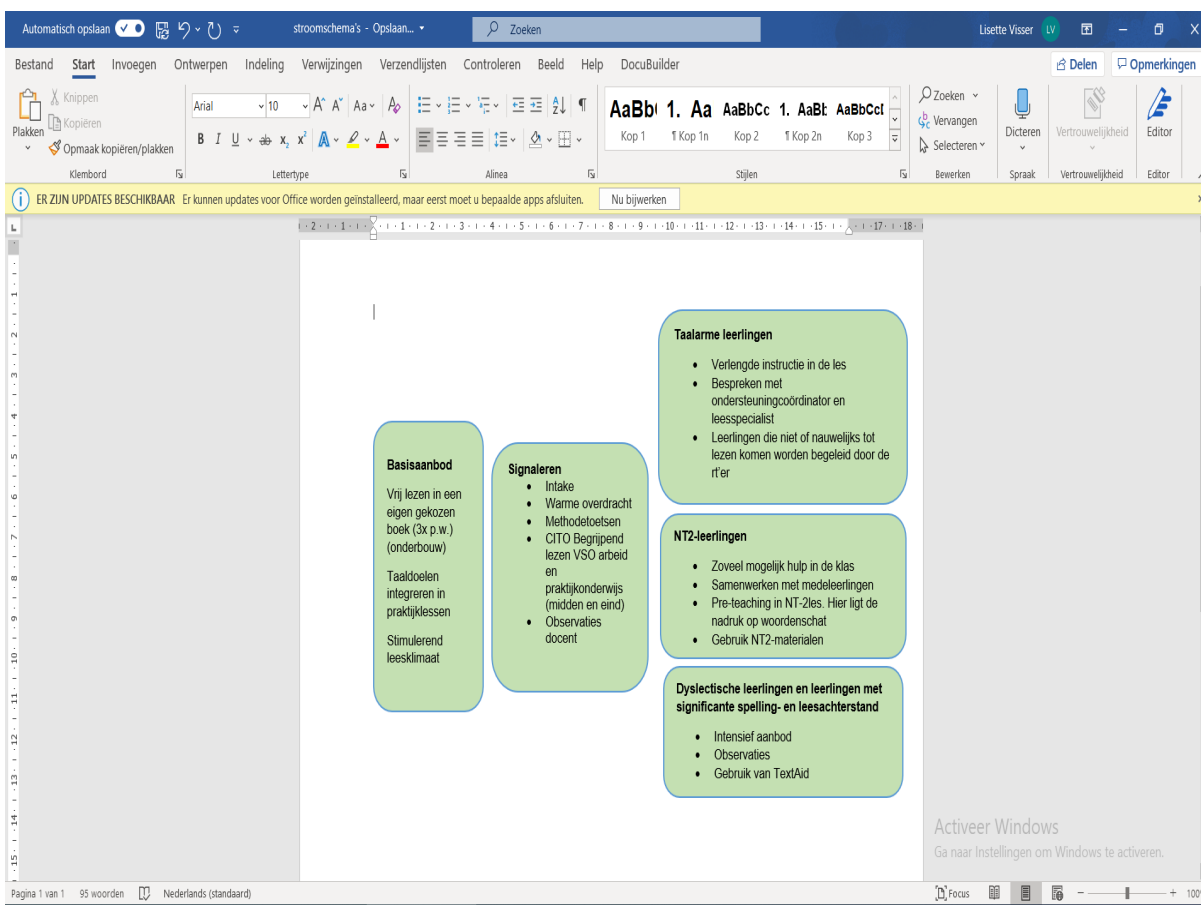
Anderstalige leerlingen leren zoveel mogelijk in de klas, in contact met hun medeleerlingen. Uit onderzoek blijkt dat leerlingen veel leren van samenwerken met leeftijdsgenoten. Tijdens de NT2-les krijgen de leerlingen les in de vorm van pre-teaching, zodat zij de reguliere les Nederlands beter kunnen volgen en samen kunnen werken met hun (Nederlandse) klasgenoten. Tijdens de NT2-les ligt de nadruk op woordenschat. Naast het reguliere materiaal worden aanvullende NT2-materialen gebruikt. Voor deze werkwijze is het belangrijk dat de NT2-docent intensief contact houdt met de docent Nederlands.

Dyslectische leerlingen

Dyslexie kan niet worden vastgesteld als het IQ lager is dan 70. De IQ's van leerlingen op de afdeling Praktijkonderwijs lopen uiteen van 55 tot 80. Leesproblemen bij onze leerlingen zijn grotendeels verklaarbaar vanuit het IQ. Echter, soms zijn leesproblemen ook verklaarbaar vanuit dyslexie.

Vanuit de intake wordt bekeken of er een dyslexieverklaring is. Ook wordt bekeken of een leerling een significant verschil heeft tussen IQ en de spelling en technisch lezen, terwijl hij geen dyslexieverklaring heeft. Deze leerlingen krijgen, net als de leerlingen met dyslexie, een intensief aanbod, passend bij wat de leerling nodig heeft. Er wordt hierbij specifiek onderzocht of TextAid een hulpmiddel kan zijn.

Leerlingen met een significant verschil tussen IQ en de spelling en technisch lezen worden gedurende de eerste leerjaren geobserveerd. Aan de hand van het uitstroomperspectief wordt bepaald of een dyslexieverklaring of een SEN-verklaring (Special Educational Needs-verklaring) nodig is.

The screenshot shows a Microsoft Word document with a flowchart detailing reading support levels. The flowchart consists of five main boxes:

- Basisaanbod**: Vrij lezen in een eigen gekozen boek (3x p.w.) (onderbouw). Taaldoelen integreren in praktijklessen. Stimulerend leesklimaat.
- Signaleren**:
  - Intake
  - Warme overdracht
  - Methodetoetsen
  - CITO Begripend lezen VSO arbeid en praktijkonderwijs (midden en eind)
  - Observaties docent
- Taalarme leerlingen**:
  - Verfengde instructie in de les
  - Bespreken met ondersteuningcoördinator en leesspecialist
  - Leerlingen die niet of nauwelijks tot lezen komen worden begeleid door de leraar
- NT2-leerlingen**:
  - Zoveel mogelijk hulp in de klas
  - Samenwerken met medeleerlingen
  - Pre-teaching in NT-2les. Hier ligt de nadruk op woordenschat
  - Gebruik NT2-materialen
- Dyslectische leerlingen en leerlingen met significante spelling- en leesachterstand**:
  - Intensief aanbod
  - Observaties
  - Gebruik van TextAid

The document interface includes a ribbon with 'Start', 'Invoegen', 'Ontwerpen', 'Indeling', 'Verwijzingen', 'Verzendlijsten', 'Controleren', 'Beeld', and 'Help'. A status bar at the bottom indicates 'Pagina 1 van 1' and '95 woorden'.